

Pasaulio sveikatos
organizacijos
Europos regiono
biuras

Jungtinių Tautų
Europos ekonominė
komisija

Europos programa „Transportas, sveikata ir aplinka“

4-asis aukšto lygio susitikimas
„Transportas, sveikata ir aplinka“
Prancūzija, Paryžius 2014 m.
balandžio 14–16 d.

Originalas: anglų kalba

Paryžiaus Deklaracija

Preambulė

Mes, transporto, sveikatos ir aplinkos ministrai ir Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos (JT EEK) bei Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) Europos regiono šalių narių atstovai, dalyvaujantys Ketvirtajame aukšto lygio susitikime transporto, sveikatos ir aplinkos klausimais, kuris vyko Paryžiuje 2014 metų balandžio 14 dieną,

pabrėždami išvadas ir įsipareigojimus, priimtus Penktojoje aplinkos ir sveikatos ministrų konferencijoje, vykusioje 2010 metų kova, ir Jungtinių Tautų darnios plėtros konferencijoje (Rio+20), vykusioje 2012 metų birželį, tiksliai atsižvelgdami į darnaus vystymosi tikslus, kurie atitinka plėtros po 2015 metų darbotvarkę,

pripažindami, kad transportas yra esminis dalykas ekonomikai, taip pat ir socialinei aprėpčiai, asmeniniam bendravimui ir laisvalaikiui,

taip pat pripažindami, jog sparčiai didėjanti ir besikeičianti transporto paklausa ir toliau kelia rimtą grėsmę aplinkai ir sveikatai dažnai dėl to, kad nėra koordinuotos politikos ir ekonominių priemonių,

patvirtindami, jog pasiekti aukščiausią visuotinį sveikatos ir gerovės lygį galima veikiant išvien vyriausybėms, visiems tiesiogiai su tuo susijusiems sektoriams ir organizacijoms, kaip nustato valstybių narių Europos sveikatos ir gerovės politika (Health 2020), kurios puikus pavyzdys yra Europos programa „Transportas, sveikata ir aplinka“,

būdami susirūpinę dėl mokslininkų pateiktų duomenų, rodančių sergamumo ir ankstyvos mirties mastą dėl oro užterštumo, kurio pagrindinis kaltininkai yra transportas, oro užterštumas kartu su fizinio aktyvumo stoka, taip pat ir dėl individualaus variklinio transporto, prisidedančio prie pasaulinės neužkrečiamųjų ligų (non-communicable diseases – NCD) epidemijos,

suvokdami, kad esama transporto strategijų, kurios, užsiimdamos klimato kaitos klausimu, tuo pačiu mažina kuro sunaudojimą ir oro teršalų emisijas,

žinodami, kad kai kuriuose regionuose numatomas ekstremalių meteorologinių reiškinių pagausėjimas, kaip teigia Tarptautinė klimato kaitos komisija, ir suprasdami poreikį padaryti transporto sistemas, miestus ir bendruomenes atsparesnius klimato kaitai,

taip pat suvokdami būtinybę reaguoti į transporto paklausą, kintančią dėl demografinių pokyčių ir žmonių su judėjimo sutrikimais bei pažeidžiamų grupių poreikių,

pripažindami, kad šių iššūkių sprendimas reikalauja veiksmingų sektorialių strategijų ir geresnio koordinavimo tarp transporto ir atitinkamų urbanistinių politikų, taip pat ir inovacinių technologijų, „protingų“ transporto sistemų, svaraus kuro ir transporto priemonių bei judumo valdymo schemų kūrimo bei jų panaudojimo,

suprasdami, kad transporto planuoti negalima vien tik kuriant transporto infrastruktūrą, o jis turi būti glaudžiai susietas su žemės panaudojimu ir erdvinio planavimu,

pripažindami, kad aktyvaus judumo rūšių, tokių kaip neišskiriantys į aplinką jokių teršalų ir nekeliantys jokio triukšmo vaikščiojimas pėsčiomis ar važiavimas dviračiu, svarbus teigiamas poveikis sveikatai ir aplinkai sumažina individualaus transporto naudojimo sukeltą spūstis ir prisideda prie didesnio fizinio aktyvumo,

žinodami, kaip svarbu skatinti naujoves bei veiksmus regioniniu ir vietos mastu, per tarptautines ir nacionalines strategijas skleidžiant gerąją praktiką ir naują požiūrį, sukurtą vietos valdžios ir pilietinės visuomenės;

II. Įvertindami

Amsterdamo deklaraciją: transporto sąsajas su mūsų sveikata, aplinka ir gerove

1. *stipriname* savo įsipareigojimą Europos programa „Transportas, sveikata ir aplinka“ (EP TSA) kaip unikalią trišalę platformą ir sektorių politikos koordinavimo, tarptautinio bendradarbiavimo ir prekių mainų praktikos modelį, padėdami vyriausybėms ir kitoms suinteresuotoms šalims plėtoti ir įgyvendinti aplinką tausojančio transporto politikas, sutelkiant dėmesį į poveikį aplinkai ir sveikatai;
2. *pritariame* konkretiems EP TSA pasiektiems rezultatams, ypač per jos estafetinius seminarus ir partnerystes, kaip pabrėžta naujose publikacijose:
 - „Nacionalinio transporto, sveikatos ir aplinkos veiksmų planų plėtra“ (NTSAVP),
 - „Nuo Amsterdamo iki Paryžiaus ir toliau: EP TSA 2009-2014“,
 - „Darbai žaliame ir sveikame transporte“,
 - „Ženkla ir signalai dviratiniams ir pėstiesiems“;
3. *įvertiname* aktyvų politikos kūrėjų ir ekspertų dalyvavimą EP TSA veikloje, ypač gebėjimų formavimo renginiuose, kuriuos organizuoja ir remia keletas šalių, taip pat EP TSA biuro narių ir keleto JT EEK bei PSO Europos regioninio biuro valstybių narių teikiamą pagalbą ir sekretoriato paramą, kurią teikia JT EEK (transporto ir aplinkos sektoriai) ir PSO Europos regionas;

III. Apibrėždami EP TSA viziją

Žalią ir sveiką mobilumą ir transportą visų žmonių tausojamų gyvenimo šaltinių labui

1. *priimame* EP TSA viziją kaip „žalią ir sveiką mobilumą ir transportą visų žmonių tausojamų gyvenimo šaltinių labui“;
2. *sutinkame* intensyvuoti mūsų darbą EP TSA struktūroje, kad pasiektumėme saugų, veiksmingą, prieinamą, viską aprėpiantį, žalią ir sveiką judumą ir transportą;
3. *stipriname* savo įsipareigojimą EP TSA siekiant keturių prioritetinių tikslų, kaip nurodyta Amsterdamo deklaracijoje, priimtoje Trečiajame aukšto lygio susitikime, kuris vyko 2009 metais:
 - **1 prioritetinis tikslas: prisidėti prie tausojančios ekonomikos plėtros ir skatinti naujų darbo vietų kūrimą per investavimą į tausojančią aplinką ir sveikatą transportą**
 - **2 prioritetinis tikslas: valdyti tausojančią judumą ir stiprinti efektyvesnę transporto sistemą**
 - **3 prioritetinis tikslas: sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių transporto dujų išmetimus, oro taršą ir triukšmą**
 - **4 prioritetinis tikslas: skatinti politinius sprendimus bei veiksmus, susijusius su saugiomis ir sveikatą stiprinančiomis transporto rūšimis**
4. *priimame* toliau nurodytą naują prioritetinį tikslą:
 - **5 prioritetinis tikslas: integruoti transporto, sveikatos ir aplinkos tikslus į miesto teritorijų ir erdvinio planavimo politinius sprendimus**

ugdant kompetencijas ir kuriant struktūras integruotam miesto teritorijų ir erdviniam planavimui, kad būtų sumažintas neigiamas transporto poveikis sveikatai, aplinkai ir žemės panaudojimui, padidintas energijos efektyvumas ir paremtas žalias ir sveikas judumas ir transportas, taip pat ir

Paryžiaus deklaracija

tausojančias gyvenimo šaltiniai. Taip elgdamiesi mes pagerinsime urbanistinę aplinką, taip pat ir judumo bei transporto sistemų pritaikymą prie demografinių ir aplinkos pokyčių;

IV. Įgyvendindami EP TSA viziją

Metodus ir mechanizmus, sudarančius galimybę veikti

5. *įsipareigojame* toliau stiprinti EP TSA įgyvendinimo mechanizmus kaip priemonę, kurią pasitelkus EP TSA 2014–2020 darbo planas bus įgyvendintas būtent per:
 - Nacionalinių transporto, sveikatos ir aplinkos veiksnių planus (NTSAVP),
 - EP TSA estafetę,
 - EP TSA partnerystes;
6. *įsipareigojame* įsteigti EP TSA akademiją, kuri susietų mokslą, politiką ir praktiką kaip naują įgyvendinimo mechanizmą, kuris naudojasi EP TSA laimėjimais ir patirtimi. Akademija būtų platforma, kuri stiprintų integruoto transporto, sveikatos, aplinkos ir erdvinio planavimo kompetencijas, palengvintų naujų žinių įsisavinimą. Ji būtų nukreipta į pagrindines suinteresuotas šalis, įskaitant ir politikos kūrėjus, valstybės tarnautojus, praktikus ir akademikus. EP TSA informacijos rinkimo, apdorojimo ir sklaidimo centras teiktų paramą EP TSA akademijai;
7. *nutariame* pradėti kurti visos Europos generalinį planą, skirtą skatinti dviračių transportą, lydimą nurodymų ir priemonių, kurios padėtų plėtoti dviračių transporto skatinimo politikas nacionaliniu lygiu; šios naujos iniciatyvos bus imamasi EP TSA partnerystės struktūroje;
8. *nutariame* įregistruoti EP TSA Jungtinių Tautų darnaus vystymosi žinių platformoje, kad būtų galima išryškinti jos indėlį į darnaus vystymosi pasiekimus Rio+20 konferencijos tęsinio kontekste;
9. *pritariame* EP TSA studijai „Ženkilai ir simboliai dviratininkams ir pėstiesiems“ ir *kviečiame* JT EEK Saugaus kelių eismo darbo grupę (WP.1) apsvaistyti šiuo pagrindu galimas Kelio ženklų ir simbolių konvencijos (Viena, 1968) pataisas;
10. *prašome* EP TSA sekretoriatai ištirti visapusiškų transporto, erdvinio ir miesto teritorijų planavimo gairių taikymo sritį ir palengvinti politikų bei projektų kūrimą ir plėtojimą, įvertinant jų poveikį sveikatai, kuriant jas remtis esamomis poveikio sveikatai ir aplinkai įvertinimo sistemomis;
11. *įsipareigojame* teikti nacionalinę paramą regioninei ir vietos veiklai, taip pat naujų ir stipresnės partnerystės su miestais tinklų, pilietinės visuomenės organizacijų ir tyrėjų bendruomenių plėtojimui;
12. *remiame* nacionalines ir tarptautines pastangas spręsti klimato kaitos problemas mažinant oro teršalų emisijas iš transporto sektoriaus;
13. *skatiname* visuomenės dalyvavimą transporto, erdvinio ir miestų teritorijų planavimo politikose ir procesuose;
14. *pritariame* Europos Aplinkos ir sveikatos jaunimo koalicijos siūlymui tapti partnere įgyvendinant EP TSA, telkiant jaunuolius ir jaunimo organizacijas nacionalinei ir tarptautinei veiklai, remiančiai EP TSA.

V. EP TSA institucinė struktūra

Palaidydami EP TSA teisingame kelyje

15. *dar kartą patvirtiname* EP TSA Priežiūros komiteto veiklos nuostatus, priimtus Antrajame aukšto lygio susitikime, kuris vyko 2002 metų liepos 5 dieną;
16. *sutinkame* kontroliuoti per Priežiūros komitetą ir jo metines sesijas pažangą, įgyvendinant EP TSA 2014–2020 metų darbo planą;

Paryžiaus deklaracija

17. *prašome* JT EEK ir PSO Europos regiono sekretoriatą ir toliau teikti paslaugas EP TSA ir *įsipareigojame* toliau remti šiuos jų siekius;
18. *pripažįstame*, kad klausimas dėl Bendrosios transporto, sveikatos ir aplinkos konvencijos dar neišspręstas, ir *kviečiame* suinteresuotas valstybes nares detalizuoti pasiūlymus jos nagrinėjimui Penktajame aukšto lygio susitikime;
19. *nutariame* sušaukti Penktąjį aukšto lygio susitikimą ne vėliau kaip 2020 metais, kad galima būtų apsvarstyti pažangą, pasiektą įgyvendinant EP TSA darbo planą, atnaujinti arba modifikuoti EP TSA prioritetinius tikslus ir suplanuoti ateities veiklas;

VI. Ištekliai

Dalydamiesi EP TSA atsakomybe ir parama jai

20. *prašome* Priežiūros komitetą sudaryti ir priimti EP TSA 2014–2020 metų darbo planą, kad galima būtų įgyvendinti Paryžiaus deklaraciją;
21. *įsipareigojame* skirti būtinus finansinius ir/arba natūrinius išteklius per savanoriškų įnašų sistemą, kad užtikrintumėme EP TSA 2014–2020 metų darbo plano įgyvendinimą;
22. *prašome* EP TSA Priežiūros komitetą, bendradarbiaujant su EP TSA sekretoriatu, parengti konkrečius pasiūlymus, palengvinančius išteklių mobilizaciją, teikiant paramą EP TSA 2014–2020 metų darbo plano įgyvendinimui.